

УДК 338.487:338.33(477)

ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

DETERMINATION OF DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF THE MARKET OF TOURIST SERVICES IN UKRAINE

Бут Т.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародного туризму,
Запорізький національний технічний університет

У статті визначено напрями розвитку ринку туристичних послуг в Україні, виявлено основні недоліки розвитку та шляхи їх усунення. За результатами аналізу виїзних потоків українських туристів відзначено різке гальмування виїзного туризму. Встановлено, що впродовж останніх років в Україні спостерігається динамічний розвиток в'їзного туризму, який свідчить про підвищення рівня конкурентоспроможності країни на міжнародній арені. Обчислено основні показники діяльності турфірм України та їхній рейтинг у масштабах країни. За результатами дослідження динаміки напрямів розвитку ринку туристичних послуг України за окремими регіонами визначено головні проблеми окремих регіонів та шляхи підвищення конкурентоспроможності ринку туристичних послуг. Досліджено розвиток санаторно-курортної сфери України та його вплив на економічний та фінансовий стан країни.

Ключові слова: туристська галузь, туристичні потоки, санаторно-курортна сфера, туристичні послуги.

В статье определены направления развития рынка туристических услуг в Украине, выявлены основные недостатки развития и пути их устранения. По результатам анализа выездных потоков украинских туристов выявлено резкое торможение выездного туризма. Установлено, что на протяжении последних лет в Украине наблюдается динамичное развитие въездного туризма, который свидетельствует о повышении уровня конкурентоспособности страны на международной арене. Вычислены основные показатели деятельности турфирм Украины и их рейтинг в масштабах страны. По результатам исследования динамики направлений развития рынка туристических услуг Украины по отдельным регионам определены главные проблемы отдельных регионов и предложены пути повышения конкурентоспособности на рынке туристических услуг страны. Исследовано развитие санаторно-курортной сферы Украины и его влияние на экономическое и финансовое состояние в стране.

Ключевые слова: туристическая отрасль, туристические потоки, санаторно-курортная сфера, туристические услуги.

The article defines the directions of development of the tourist services market in Ukraine and identifies the main developmental shortcomings and their ways of elimination. According to the results of the analysis of outbound flows of Ukrainian tourists, the sharp braking of outbound tourism from Ukraine is justified. It has been established that in recent years dynamic development of inbound tourism has been observed in Ukraine, which indicates an increase in the level of Ukraine's competitiveness in the international arena. The main indicators of the activity of tourist agencies of Ukraine and their rating on the scale of Ukraine are calculated. Based on the results of the study of the dynamics of the development of the tourism services market in Ukraine for individual regions, the main problems of individual regions were identified and ways of improving competitiveness in the market of tourist services of the country were suggested. The development of the sanatorium and resort sector of Ukraine and its impact on the economic and financial situation in the country are explored.

Key words: tourist industry, tourist flows, sanatorium and resort sphere, tourist services.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Туризм на протязі свого формування та розвитку зарекомендував себе як одна з найприбутковіших та динамічних галузей світового господарства. Саме тому значна кількість країн активно сприяє втіленню туристичних програм та наданню туризму особливого місця в економіці. Туристичні адміністрації багатьох держав світу повною мірою оцінили впливову роль і значення туризму, тому вживають усіх необхідних заходів щодо його розвитку та вдосконалення: здійснюють пільгове фінансування засобів розміщення та туристської інфра-

структури. Туризм на протязі свого формування та розвитку зарекомендував себе як одна з найприбутковіших та динамічних галузей світового господарства. Саме тому значна кількість країн активно сприяє втіленню туристичних програм та наданню туризму особливого місця в економіці. Туристичні адміністрації багатьох держав світу повною мірою оцінили впливову роль і значення туризму, тому вживають усіх необхідних заходів щодо його розвитку та вдосконалення: здійснюють пільгове фінансування засобів розміщення та туристської інфра-

структури, будівництво доріг, скасовують сплату податків на три роки нещодавно створеним туристичним фірмам, створюють та надають безвідсоткові кредити для будівництва нових об'єктів туризму та підготовку кадрів. Українській владі доцільно використати цей досвід у державній діяльності [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Серед вітчизняних учених, які зробили вагомий внесок у розвиток сфери туризму, слід відзначити дослідження таких науковців, як П.М. Брижак [1], І.О. Тюрська [2], В.М. Зайцева, О.М. Корнієнко [3], Н.О. Коваленко [4], В.Ф. Кифяк [5] та ін. У більшості праць відомих учених висвітлюються питання ефективного управління туристичною галуззю, прогнозування розвитку туризму того чи іншого виду або розвитку конкретного регіону, але практично не вистачає досліджень, ураховуючи всі напрями розвитку туристської галузі України і визначення їх проблем та перспектив. Саме цим зумовлюється актуальність теми та необхідність обґрунтування напрямів розвитку туристської галузі в Україні.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є визначення напрямів розвитку ринку туристичних послуг в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Вітчизняна туристська галузь є невід'ємним складником світового туристського процесу. Незважаючи на всі політичні та соціально-економічні негаразди останніх років, індустрія туризму змогла стати такою галуззю народного господарства України, яка з року в рік без залучення державних дотацій стабільно відтворює обсяги виробництва туристського продукту. Туризм України може та повинен стати сферою реалізації ринкових механізмів, джерелом збагачення державного та регіональних бюджетів, засобом доступного і водночас повноцінного відпочинку та оздоровлення, ознайомлення з історико-культурною спадщиною й сьогоденням нашої держави.

Як відомо, Україна займає одне з провідних місць в Європі за рівнем забезпеченості цінними природними та історико-культурними ресурсами, здатними генерувати значний інтерес у вітчизняних та іноземних подорожуючих. Однак національний туристський продукт має низьку конкурентоспроможність на внутрішньому та міжнародному туристських ринках.

Для того щоб краще зрозуміти передумови динамічного розвитку туристського бізнесу в Україні та відстежити його негативні процеси, треба детальніше проаналізувати ситуацію, що склалася на ринку туристських послуг (табл. 1).

Аналіз динаміки туристичних потоків дає можливість стверджувати, що в Україні впродовж 2015–2017 рр. спостерігалось збільшення кількості всіх категорій туристів.

У 2017 р. спостерігається різке зменшення кількості громадян України, які виїжджали в такі країни, як Білорусь, Канада, Молдова, Індія. Позитивне значення виїзних потоків українських туристів у кризовий період пов'язане з тим, що громадяни України більшою мірою надавали перевагу виїздам до сусідніх країн, які не вимагали суттєвих матеріальних затрат, це Туреччина, Польща, Російська Федерація. Значні туристичні потоки українців до Польщі передусім зумовлені трудовою міграцією. Як відомо, більшість громадян України (до 85%) виїжджає на роботу за кордон не на підставі робочої візи, а за допомогою туристських і гостьових віз, ваучерів чи запрошень (прикладом є Туреччина, Грузія). Як відомо, після завершення строку дії такої візи заробітчани не афішують свою присутність в іноземній країні, оскільки переходять на нелегальне становище. Вказувати точні оцінки та підрахунки щодо обсягів трудової міграції в окремо взятій країні неможливо, оскільки мігранти не завжди працюють у тій країні, куди планували поїхати або навіть поїхали. Так, виїзд українців до Польщі не обов'язково означає, що це їх остаточне місце призначення. Офіційно в'їхавши в Шенгенську зону, мігрант може опинитися нелегалом у будь-якій іншій країні – учасниці цього договору. Тобто Польща здебільшого відіграє роль перевального пункту, звідки люди вже їдуть до Італії, Іспанії, Португалії та Австрії.

Разом із тим загострення ситуації на світовому фінансовому ринку практично не відобразилося на кількості іноземних громадян, які в'їхали в Україну. Так, у 2017 р. Україну відвідала найбільша кількість іноземних громадян із таких досліджуваних країн, як Білорусь (54%), США (42%), Російська Федерація (15%) та Туреччина (9%). Спостерігається скорочення іноземних громадян, які відвідали Україну, з Польщі (-0,8%).

За результатами аналізу 2015–2017 рр. усе ж таки спостерігається хоча й незначна, але позитивна динаміка в'їзних туристичних потоків. Це свідчить про підвищення рівня конкурентоспроможності України на міжнародній арені. Але спостерігається гальмування розвитку виїзного туризму з України.

Шляхом зіставлення статистичних даних про основні показники діяльності турфірм України обчислимо їхній рейтинг у масштабах країни (табл. 2).

Аналіз даних табл. 2 дає змогу констатувати низку суперечностей у розвитку діяльності сфери туризму в Україні, а саме:

– за досліджувані 2013–2017 рр. спостерігається від'ємна динаміка за кількістю обслуговуваних внутрішніх туристів та зниження вартості реалізованих населенню туристичних путівок;

– відбувається зростання кількості туристичних фірм та штатних працівників у сфері туризму;

Таблиця 1

Динаміка в'їзду іноземних громадян в Україну за країнами, з яких вони прибули, та виїзд громадян України в інші країни, 2015–2017 рр.

Країна	Кількість іноземних громадян, які в'їхали в Україну, всього					Кількість громадян України, які виїжджали за кордон, усього				
	2015	2016	2017	Відхилення 2017/ 2015	%	2015	2016	2017	Відхилення 2017/ 2015	%
Болгарія	32181	37821	41738	9447	0,6	43860	54162	58597	14737	3
Білорусь	1891518	1822261	2727645	836127	54	1325546	1114457	1186466	-1139080	-241
Канада	22055	30281	30775	8720	0,6	2060	21	1	-2059	-0,4
Китай	12966	19599	29561	16595	1,1	8693	20480	23107	14414	3
Франція	45867	54152	61000	15133	0,9	98353	92733	106697	8344	1,8
Грузія	37772	48432	49205	11433	0,7	81601	104517	111981	30380	6
Німеччина	154498	17118	209447	54949	3,6	294797	275987	344150	49353	10
Індія	10748	14047	23173	12425	0,8	2522	55	208	-2314	-0,5
Ізраїль	149386	216638	261486	112100	7	129311	146379	155074	25763	5,5
Італія	63258	77787	84638	21380	1,4	113373	122294	173573	60200	13
Молдова	4393528	4296409	4435664	42136	2,7	1727308	1655775	1680353	-46955	-9,9
Туреччина	140691	199618	270695	130004	8,5	510537	930657	1185051	674514	143
Рф	1231035	1473633	1464764	233729	15	4080414	3859820	4376423	296009	63
Польща	1156011	1195163	1144249	-11762	-0,8	9505713	10111086	9990978	485265	103
США	108288	138006	153778	45490	3	28995	36040	32660	3665	0,8
Всього	9449802	9640965	10987818	1537906	100	17953083	18524463	19425319	472236	100

Джерело: складено автором за даними [5–7]

Основні показники діяльності туристичних фірм України

Показники	Роки			Відхилення 2017/2015
	2015	2016	2017	
Кількість турфірм, які фактично надавали послуги	3885	3182	4157	272
Кількість обслуговуваних туристів, осіб	1814827	2250107	2403987	589160
Обслуговано іноземних (в'їзних) туристів, осіб	14550	33784	38563	24013
Обслуговано українських туристів, що виїжджали за кордон, осіб	1498412	1841232	1972028	473616
Обслуговано внутрішніх туристів, осіб	1800277	375091	393396	-1406881
Кількість реалізованих туристичних путівок	129249	181607	294872	165623
Вартість реалізованих населенню туристичних путівок, тис. грн.	1780985	2802235	451302	-1329683
Дохід від надання туристичних послуг	4797732	413161	18502975	13705243
Середньооблікова кількість працівників	1502	1867	8190	6688

Джерело: складено автором за даними [8–11]

– спостерігається зростання виїзного туризму, доходу від надання туристичних послуг, що сприяє регіональному та національному розвитку країни.

Серед основних показників розвитку туристської галузі України за окремими регіонами досліджено частку ринку та рейтинг регіонів за 2015–2017 рр.

Отже, динаміка розвитку туристської галузі України за окремими регіонами вказує на те, що до п'ятірки лідерів входять міста-мільйонники: Київ, Львів, Одеса. Популярною у розвитку внутрішнього та в'їзного туризму є Івано-Франківська область. У 2017 р. спостерігається різкий спад розвитку внутрішнього туризму в Івано-Франківській, Львівській та Запорізькій областях, але зростання частки ринку відбувається у місті Києві (22,4%). Але Івано-Франківська область упевнено посідає третє місце в рейтингу серед регіонів України щодо розвитку внутрішнього туризму.

П'ятірку лідерів серед розвитку в'їзного туризму посідають м. Київ, Львівська, Івано-Франківська, Одеська та Волинська області. Але аналіз 2016–2017 рр. указує на скорочення показників. Але м. Київ утримує свої позиції в розвитку внутрішнього та в'їзного видів туризму.

Серед лідерів виїзного туризму – Київ, Львівська, Дніпропетровська, Одеська та Запорізька області.

Для розвитку туризму в Україні необхідно:

– залучення державної підтримки для популяризації регіонального турпродукту на світовому туристичному ринку;

– стимулювання туристичних підприємств, які створюють привабливі для іноземних туристів турпродукти;

– створення умов в країні для реалізації та споживання туристського продукту.

Вітчизняна туристська галузь завдяки багатим історико-культурним, природним та трудовим ресурсам цілком може претендувати

на вагомій позиції в економіці країни. Водночас туристська інфраструктура – одна з найскладніших, тому що вона охоплює усі важливі сегменти економіки, всі види транспорту, культурні й оздоровчі заклади тощо. Ретельну, а часом й клопітку роботу щодо розвитку туризму можна ефективно втілювати шляхом спільних зусиль виконавчої влади.

Не менш важливою проблемою розвитку сучасного туризму в Україні є якісне надання туристських послуг. Якщо брати цей показник, то Україна значно відстає від багатьох держав зі схожим рекреаційно-туристичним потенціалом. Наслідком цього є те, що значна кількість співвітчизників надає перевагу іноземним курортам, де вони отримують набагато вищий рівень обслуговування та відпочинку загалом за ті самі кошти. Процес підвищення рівня якості наданих послуг вітчизняними суб'єктами туристської діяльності до європейських стандартів значно прискорив би розвиток туризму в Україні.

Серед інших проблем розвитку ринку туристичних послуг можна виділити недостатній рівень поінформованості населення про тури країни, різноманіття туристичних послуг, готелі та інші заклади відпочинку, а також значні податкові витрати об'єктів туристської діяльності [2].

Попри ризик отримати сумнівний сервіс тур до України – недешево задоволення. Значною мірою на ціну впливає фактор відсутності дешевих авіаліній та брак бюджетних готелів, і, на думку багатьох експертів, цю проблему слід вирішити в першу чергу. Наприклад, сайт одного з британських туроператорів пропонує поїздку до Києва та Чорнобиля, яка коштуватиме від 995 фунтів з однієї людини. За три ночі у Львові потрібно заплатити щонайменше 435 фунтів, а в Одесі – від 610. Тур до сусідньої Польщі можна придбати за 940 фунтів, мандрівка через Прагу, Відень, Будапешт – 799 фунтів, відпочинок у Дрездені – 445 фунтів. Саме висока вартість українських готелів є одним з головних нарікань

Таблиця 3

Основні показники розвитку туристської галузі України за окремими регіонами

Назва регіону	Частка ринку, %/рейтинг регіону			Відхилення, % 2017–2015 рр.
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	
Внутрішній туризм				
м. Київ	50,8	32,4	54,8	4
	1	1	1	1
Івано-Франківська обл.	18,9	19	14	-4,9
	2	3	3	1
Львівська обл.	13,9	24,1	14,6	0,7
	3	2	2	-1
Одеська обл.	2,9	5,3	5,2	2,3
	4	4	4	-
Вінницька обл.	2,6	2,1	2	-0,6
	5	6	5	-
Запорізька обл.	1,5	3	1,9	0,4
	6	5	6	-
Виїзний туризм				
м. Київ	88,2	83,4	87,7	-0,5
	1	1	1	-
Львівська обл.	3,2	3,5	3	-0,2
	2	2	2	-
Дніпропетровська обл.	1,2	1,8	1,3	0,1
	4	3	3	-1
Одеська обл.	1,5	1,1	1,3	-0,2
	3	5	4	1
Харківська обл.	0,8	1,2	0,8	-
	5	4	7	2
Запорізька обл.	0,76	0,6	1	0,2
	6	10	5	-1
В'їзний туризм				
м. Київ	59,4	47,9	70,3	10,9
	1	1	1	-
Львівська обл.	18,2	29,6	14,1	-4,1
	2	2	2	-
Одеська обл.	7,7	8,4	5,3	-2,4
	4	4	4	-
Івано-Франківська обл.	9,1	10,2	8,3	-0,8
	3	3	3	-
Волинська обл.	3,8	2	1,5	-2,3
	5	5	5	-
Запорізька обл.	0,2	0,5	0,07	-0,1
	9	6	8	-1

Джерело: розраховано автором за даними [8–11]

міжнародної спільноти і тим самим відштовхує частину туристів [13, с. 101].

Так, дослідження 2017 р. вказують на таке:

– зі службовою, діловою, освітньою метою розвиток туризму спостерігається за рейтингом у м. Києві (98,9%), Сумській (0,6%), Одеській (0,1%), Волинській (0,09%), Дніпропетровській (0,06%) областях;

– із метою дозвілля та відпочинку: у м. Києві (89,9%), Львівській (3,9%), Івано-Франківській (3,3%), Одеській (1,2%), Вінницькій (0,4%) областях;

– із лікувальною метою розвиток відбувається у м. Києві (40,9%), Львівській (51,6%), Херсонській (4,5%), Волинській (1,9%), Дніпропетровській (1%) областях;

– розвиток спортивного туризму спостерігається у м. Києві (57,4%), Тернопільській (22,9%), Волинській (13,2%), Львівській (3,5%), Дніпропетровській (2,8%) областях [8].

Отже, за всіма цілями поїздок лідирують м. Київ та Дніпропетровська область. Менш активними, але популярними в рейтингу розвитку внутрішнього туризму за цілями виявилися Волинська та Львівська області.

Найпопулярнішим розвитком туризму є ціль відпочинку. Спортивний туризм є менш поширеним серед регіонів України.

Сьогодні майже всі організації, які займаються оцінкою стану розвитку туризму, констатують той факт, що оцінити нинішній стан вітчизняного туристського ринку доволі складно. Це пояснюється тим, що, з одного боку, збільшився його обсяг: якщо прийняти до уваги статистичні дані, кількість туристських компаній і туристів постійно зростає. Але, з іншого боку, майже не спостерігаються якісні зрушення, які б свідчили про освоєння нових технологій, робіт та реалізації системних заходів для поліпшення якості обслуговування. Більше того, майже відсутня увага держави до проблем туризму.

За ступенем забезпеченості рекреаційними та курортно-лікувальними ресурсами Україна посідає одне з провідних місць у Європі.

Санаторно-курортна галузь України є дуже складним і багатоцільовим сегментом ринку. Як складова частина системи охорони здоров'я вона спрямована на збереження й примноження людського капіталу, відновлення працездатності населення. З іншого боку, вона є складником туристської індустрії, метою якої є отримання доходу, поповнення бюджетів усіх рівнів, створення висококонкурентного туристського продукту на світовому ринку [3].

В Україні існує розвинена мережа санаторно-курортних та оздоровчих закладів, роль яких значно зростає у зв'язку з необхідністю оздоровлення населення. За загальноприйнятою класифікацією в Україні є всі види курортів: бальнеологічні, кліматичні, грязеві, курорти з кількома лікувальними факторами. Класифікацію основних курортів України наведено в табл. 4.

Заклади санаторно-курортної сфери України можна розподілити на кілька видів:

– бюджетні здравниці, які функціонують як лікувально-профілактичні установи, мають спеціалізовані медичні відділення та надають

Таблиця 4

Класифікація основних курортів України [13]

Область	Курорт	Класифікація курорту
Вінницька	Хмільник	Бальнеологічний
Донецька	Слов'янськ	Бальнеологічний
	Слов'яногірськ	Кліматичний
Закарпатська	Голубине	Бальнеологічний
	Поляна	Бальнеологічний
	Синяк	Бальнеологічний
	Свалява	Бальнеологічний
Запорізька	Бердянськ	Кліматичний, бальнеогрязевий
	Кирилівка	Кліматичний, бальнеогрязевий
Івано-Франківська	Черче	Кліматичний, бальнеогрязевий
	Ворохта	Кліматичний, бальнеогрязевий
	Яремче	Кліматичний, бальнеогрязевий
Київська	Конча-Заспа	Кліматичний, бальнеогрязевий
	Пуца-Водиця	Кліматичний
Львівська	Трускавець	Бальнеологічний
	Моршин	Бальнеологічний
	Немирів	Бальнеологічний
	Любінь Великий	Бальнеологічний
Миколаївська	Очаків	Кліматичний
Одеська	Одеська група курортів: Куяльник, Лермонтовський, Аркадія, Великий Фонтан, Кароліно-Бугаз, Чорноморка, Затока, Хаджибей, Лузанівка, Приморський, Лебедівка, Мала Долина	Кліматичний, бальнеогрязевий
Полтавська	Миргород	Бальнеологічний
Харківська	Березівські Мінеральні Води	Бальнеологічний
Херсонська	Гопри	Бальнеогрязевий
	Скадовськ	Кліматичний

обмежену кількість додаткових послуг. Діяльність не має комерційного характеру, передбачене бюджетне фінансування для лікування та оздоровлення широких верств населення, насамперед дітей, малозабезпечених, пенсіонерів, людей із профільними захворюваннями, чорнобильців, інвалідів АТО тощо;

– здоровниці, що мають відомче підпорядкування або фінансовані промислово-фінансовими групами, функціонують у вигляді оздоровчих центрів, лікувальних та курортних комплексів та ін. Зазвичай вони формуються за типом готелів із потужною лікувально-діагностичною базою, оснащені новітніми досягненнями відновної медицини й курортології. Ці здоровниці надають широкий спектр додаткових послуг (харчування, розваги, екскурсійні та туристичні маршрути тощо). Проте отримання прибутку не є головним компонентом діяльності, оскільки фінансування спрямовується на оздоровлення працівників за програмами соціального страхування;

– комерційні здоровниці різних форм власності та організаційно-правових форм, які формують свою базу розміщення за готельним типом, спеціалізуються на наданні лікувально-діагностичних та додаткових послуг, що користуються значним попитом (масаж, гідротерапія, рефлексотерапія, нетрадиційні методи лікування, міостимуляція, галотерапія, апаратна косметологія та ін.). Їхня діяльність спрямована на залучення відпочивальників на нетривалий період (до трьох-п'яти днів), що виключає різкі коливання сезонних чинників. Часто функціонують як SPA і Wellness-центри при великих готельних і туристичних комплексах [4].

Визначено, що на розвиток санаторно-курортної сфери України суттєво впливають економічна та фінансова нестабільність країни, обмежена платоспроможність населення. У зв'язку з тимчасовою окупацією території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та проведенням антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях загальна кількість санаторно-курортних та оздоровчих закладів значно зменшилася [14].

Але слід зазначити, що основні проблеми щодо ефективного використання рекреаційних ресурсів України полягають у досягненні макси-

мально повного задоволення потреб населення у повноцінному оздоровленні та лікуванні, охороні й відновленні рекреаційних ресурсів та зростанні якості послуг у цій сфері, які сьогодні перебувають у незадовільному стані [15].

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, незважаючи на значний туристський потенціал, розвиток ринку туристських послуг України має цілу низку проблем, нагальне вирішення яких поліпшить перспективи її розвитку вже найближчим часом. Аналізуючи перспективи розвитку туристського бізнесу в Україні, насамперед необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це сфера економіки та життєдіяльності суспільства, яка загалом тією чи іншою мірою інтегрує практично всі галузі. Саме це й повинно стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни, стимулювати важливі галузі економіки, сприяти зміцненню позитивного іміджу України на світовій арені.

Отже, обґрунтовано напрями розвитку ринку туристичних послуг в Україні та визначено основні недоліки розвитку та шляхи їх усунення. Вирішення розглянутих проблем вплине як на поліпшення економічного стану, так і соціального розвитку країни. З аналізу сучасного стану ринку туристичних послуг можна зробити висновок, що останні роки він знаходиться на етапі свого розвитку та наближення до рівня міжнародних стандартів. Відбувається відкриття нових туристичних фірм, удосконалюється система надання туристських послуг та знаходяться нові підходи до їх реалізації.

Серед основних першочергових завдань вирішення основних проблем у розвитку ринку туристичних послуг мають бути конкретні програми розвитку та вдосконалення чинного законодавства. Туристська галузь починає збільшувати свої показники. Саме від того, як відбуватиметься розвиток галузі, залежить певна частина економіки, а отже, рівень життя України у цілому.

Наведені недоліки розвитку напрямків туристської галузі в Україні будуть враховані в подальших дослідженнях під час удосконалення механізму оцінки її (галузі) розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Брижак П.М. Туристська галузь України – стан та напрями подальшого розвитку. Науковий вісник. Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2009. Вип. 3. 610 с.
2. Тюрська І.О. Аналіз конкурентоспроможності українського туризму. URL: <http://www.niss.gov.ua/book/StrPryor/9/20.pdf> (дата звернення: 12.06.2018).
3. Зайцева В.М. Корнієнко О.М. Сучасний стан курортно-туристської сфери Запорізької області. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN (дата звернення: 12.06.2018).
4. Коваленко Н.О. Прогнозування розвитку санаторно-курортної діяльності в Україні. Схід. Серія «Економічні науки». 2015. № 8(140). С. 21–24.
5. Кифяк В.Ф. Організація туристської діяльності в Україні: навч. посіб. Чернівці: Книги-XXI, 2003. 300 с.

6. В'їзд іноземних громадян в Україну за країнами, з яких вони прибули, у 2016 році. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/tyr/tyr_u/vig2016_u.htm (дата звернення: 10.04.2018).

7. Виїзд громадян України за кордон за країнами, до яких вони виїжджали, у 2015 році. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/tyr/tyr_u/vigw2015_u.htm (дата звернення: 10.04.2018).

8. Виїзд громадян України за кордон за країнами, до яких вони виїжджали, у 2016 році. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/tyr/tyr_u/vigw2016_u.htm (дата звернення: 10.04.2018).

9. Туристська діяльність в Україні у 2016 році / за ред. О.О. Кармазіна. Київ: Державна служба статистики України, 2017. 76 с.

10. Туристська діяльність в Україні у 2015 році / за ред. О.О. Кармазіна. Київ: Державна служба статистики України, 2016. 76 с.

11. Туристська діяльність в Україні у 2014 році / за ред. О.О. Кармазіна. Київ: Державна служба статистики України, 2015. 76 с.

12. Туристська діяльність в Україні у 2013 році / за ред. І.В. Калачова. Київ: Державна служба статистики України, 2014. 272 с.

13. Зайцева В.М. Проблеми розвитку туризму в Україні. Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку економіки України: монографія / за ред. Н.Є. Кульчицької. Чортків: ТНЕУ, 2016. С. 93–109.

14. Бабов К.Д., Поберська В.О., Фісенко Л.І., Коломієць О.А. Основні курорти України. URL: <http://www.vafk.com/gallery/kurort.pdf> (дата звернення: 10.04.2018).

15. Лозова О.А. Перспективи розвитку рекреаційного комплексу України. Індустрія гостинності в Україні: монографія / за ред. проф. В.М. Зайцевої. Запоріжжя: Просвіта, 2017. С. 101–111.

16. Бут Т.В. Сучасний стан санаторно-курортного лікування Запорізької області. Всеукраїнська наук.-практ. конф. «Можливості та розвиток сучасного туризму: світовий та національний досвід» (16–17 жовтня 2014 р.): тези доп. Запоріжжя: ЗНТУ, 2014. С. 191–196.